

Ook op Sumatra werd het inheemse bestuur door de Japanners gehandhaafd, zulks met inbegrip van de zelfbestuurders, op Oost-Sumatra en elders dus van de sultans. De inspecteur-generaal van de militaire administraties in het *Nanjo*-gebied gaf met betrekking tot dezen begin augustus '42 de volgende instructie uit:

'De positie van de inheemse sultans verdient in verschillende delen van het gebied nader onderzoek, maar in het algemeen wordt het als passend gezien, hen hun religieuze posities, waardigheden en salarissen te laten behouden, met dien verstande dat zij politiek-machteloos gemaakt moeten worden. Geleidelijk aan zullen evenwel van het verleden afwijkende wijzigingen in hun behandeling ingevoerd worden. Speciale aandacht dient daarbij besteed te worden aan hun salarissen, waarbij het hun niet moeilijk moet worden gemaakt om hun levensstandaard te handhaven. Wat het gebruik betreft van de hun ter beschikking gestelde gelden, moet onderzoek achterwege blijven.'

Uit de toepassing van deze richtlijnen vloeide voort dat de sultans van Oost-Sumatra en van de Riouw-archipel² in januari '43 in Singapore deelnamen aan een bijeenkomst van alle sultans van Malakka en Sumatra, waar namens de Japanners werd verklaard dat hun hoge positie, ook als hoofden van de Islam in hun gebieden, en de bescherming van hun eigendommen door het Japanse militaire bestuur werden gewaarborgd.

Een en ander betekende dat de Sumatraanse sultans zich in alle Japanse maatregelen schikten en het legerbestuur op alle mogelijke wijzen bijstonden, zodat de al in de Nederlandse tijd bij veel inheemsen jegens hen gegroeide verbittering toenam. Vermelding verdient overigens dat eind '45 de toen in Medan werkzame Nederlandse assistent-resident op grond van ontvangen mededelingen op schrift stelde dat 'het zelfbestuur van Deli gedurende de gehele bezetting uitgesproken pro-Hollands bleef . . . Evenzo was dit het geval met de lagere hoofden in dit Sultanaat.'

De in de Nederlandse tijd totstandgekomen territoriale indeling van Sumatra (en omliggende eilanden) in tien gewesten werd door de Japanners gehandhaafd. Elk gewest kreeg een Japanner aan het hoofd. Vijf van die tien waren gepensioneerde generaals, eigenzinnige heren, 'from whom', aldus Kanahale, 'it was not always easy to exact compliance with central guidelines.'

¹ Aangehaald in *Japanese Military Administration in Indonesia*, p. 151. ² Die archipel was in '13 rechtstreeks bestuurd gebied geworden – kennelijk hadden de Japanners er het sultanaat hersteld. ³ H. H. Morison: 'Kort verslag over de Japanse bezetting van de afdeling Deli en Serdang' (31 dec. 1945), p. 1 (IC, 47 237). ⁴ Kanahale, p. 63.